

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств Харківської області щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2020 року

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Харківської області в IV кварталі 2020 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Харківської області** у IV кварталі 2020 року свідчать, що на тлі посилення карантинних заходів респонденти очікують скорочення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та погіршення розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Прогнозується посилення інфляційних та девальваційних процесів.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **прискорення скорочення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 27.5% (у III кварталі 2020 року – «мінус» 10.0%) (графік 1), у цілому по Україні – «мінус» 24.4%. Найпесимістичніше налаштовані респонденти підприємств сільського господарства (баланс відповідей – «мінус» 66.7%), водночас респонденти підприємств добувної промисловості мають високі очікування щодо зростання обсягів виробництва;
- **прискорення зростання цін на споживчі товари та послуги:** частка респондентів, які очікують, що зростання споживчих цін перевищить 7.5%, становить 66.7% (у попередньому кварталі – 49.0%), у цілому по Україні – 50.8%. Головними чинниками інфляції респонденти називають витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **подальше посилення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 84.0% респондентів (у III кварталі 2020 року – 80.0%), у цілому по Україні – 87.1%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 4.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 4.1%). Водночас керівники підприємств добувної, переробної промисловості та інших видів діяльності налаштовані оптимістично. У цілому по Україні очікується незначне поліпшення фінансово-економічного стану – 1.3% (таблиця);
- **прискорення зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 11.8% (у III кварталі 2020 року – 4.1%) (таблиця), у тому числі обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 31.6% (у III кварталі 2020 року – 11.8%). У цілому по Україні баланси відповідей – 7.1% та 3.8% відповідно;
- **незначне зростання інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар:** баланси відповідей – 2.0% (у попередньому кварталі – 25.0%). **Обсяг інвестицій на виконання будівельних робіт, за оцінками респондентів, зменшиться:** баланс відповідей – «мінус» 9.8% (у попередньому кварталі – 6.3%). У цілому по Україні баланси відповідей – 3.8% та «мінус» 4.5% відповідно (таблиця);
- **зменшення кількості працівників на своїх підприємствах:** баланс відповідей – «мінус» 13.7% (у попередньому кварталі – 0.0%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 9.9%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства, високими темпами:** баланси відповідей – 88.2% і 58.8% відповідно (у попередньому кварталі – 82.0% і 62.0% відповідно). Найвищі оцінки щодо зростання цін реалізації продукції власного виробництва в підприємств торгівлі (графік 6). На подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали та енергоносії (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника** нижчими темпами: баланси відповідей – 52.9% і 52.0% відповідно (у III кварталі 2020 року – 56.0% і 57.1% відповідно) (графіки 4, 6).

Найбільше обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво занадто високі ціни на сировину, матеріали та енергоносії (графік 5).

Очікується значне зростання потреби підприємств у позикових коштах найближчим часом (графік 8). Переважна більшість респондентів, які планують брати банківські кредити, надає перевагу кредитам у національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом стали жорсткішими (графік 9). Занадто високі ставки за кредитами – головний стримуючий чинник залучення кредитних ресурсів (графік 10).

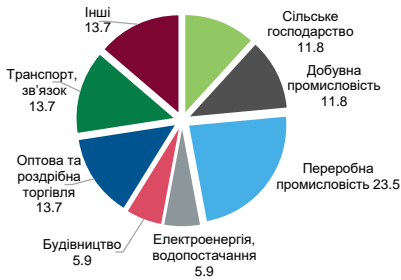
96.1% респондентів області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках, у цілому по Україні – 96.9%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

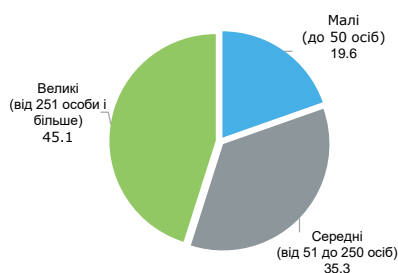
- **поточний фінансово-економічний стан поганий** третій квартал поспіль: баланс відповідей – «мінус» 13.7% (у III кварталі 2020 року – «мінус» 4.0%), у цілому по Україні – «мінус» 3.2%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва зменшився і є нижчим, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 6.9% (у попередньому кварталі – 0.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 22.4% (у попередньому кварталі – 12.5%).

Паспорт вибірки^{1,2}

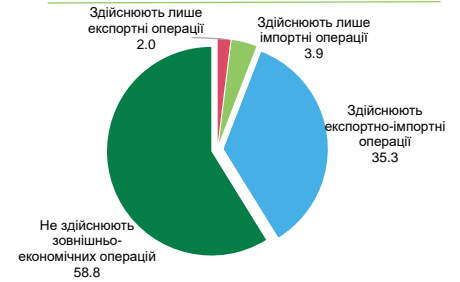
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

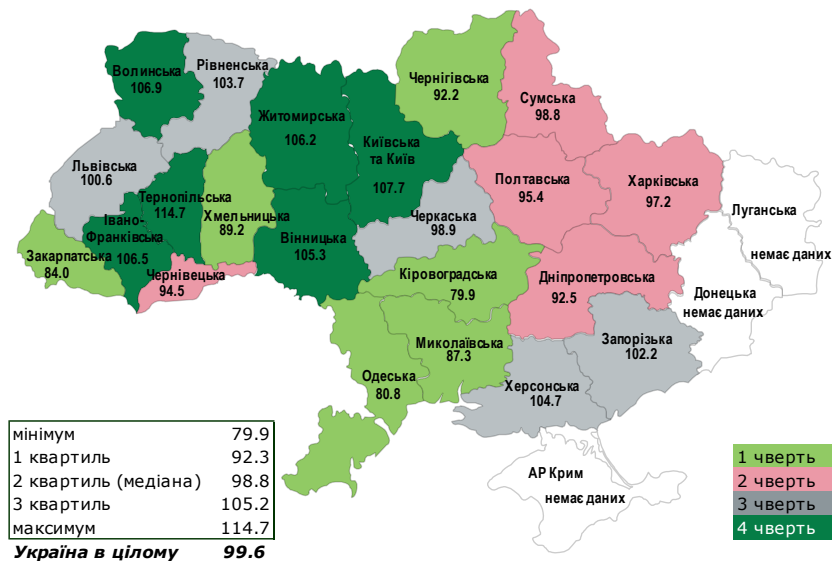

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 04 листопада – 03 грудня 2020 року;
- опитано всього 51 підприємство;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, добувна та переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Харківської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2019 р.	I кв. 2020 р.	II кв. 2020 р.	III кв. 2020 р.	IV кв. 2020 р.
фінансово-економічного стану	20.0	15.2	0.0	-4.1	-4.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	36.7	20.8	-2.0	4.1	11.8
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	14.9	9.1	-16.0	6.3	-9.8
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	14.0	13.6	-8.0	25.0	2.0
кількості працівників	9.8	-2.1	-13.7	0.0	-13.7

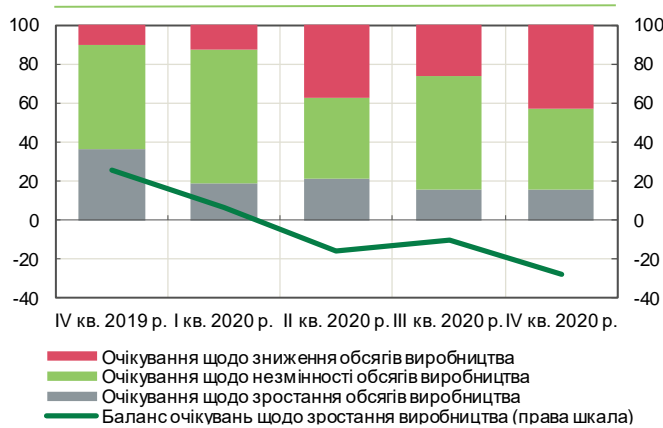
¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

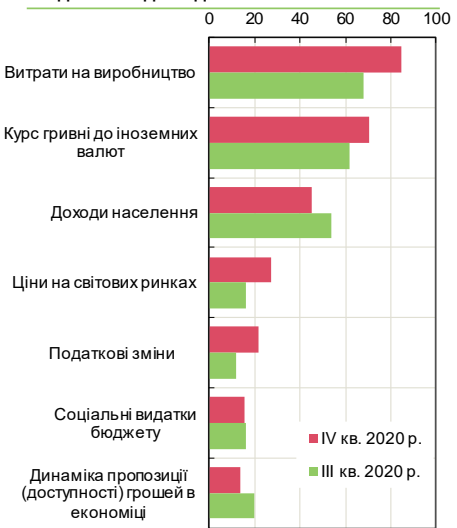
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

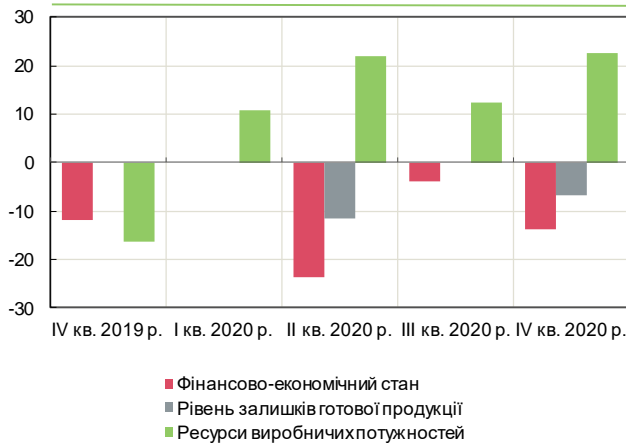
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

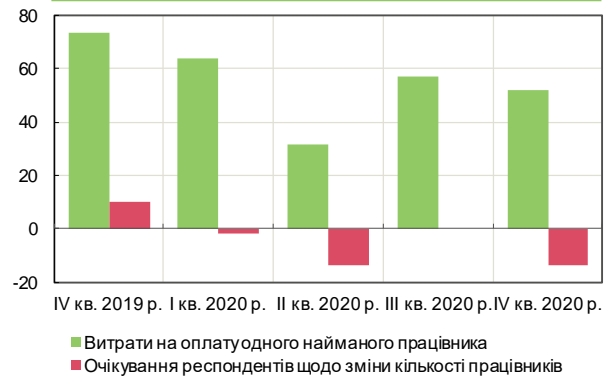
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

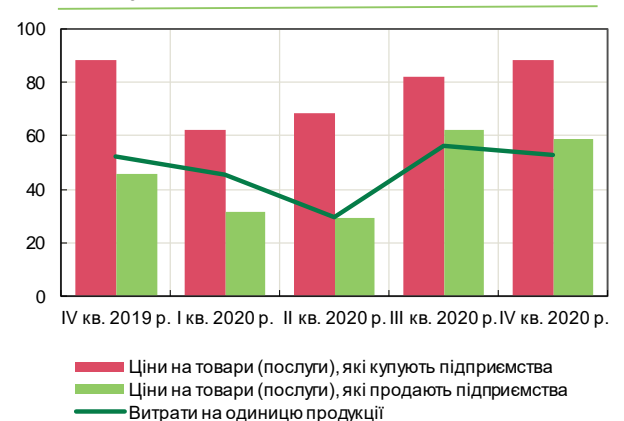
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

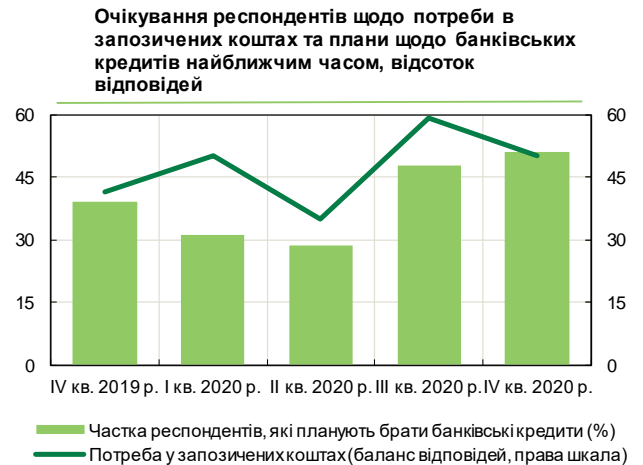
Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

Графік 7

Графік 8

Графік 9

Графік 10

